
טיסה לסינגפור וראש ממשלה ערבי: מה רוצים הילדים שיצאים..

מרואן ברגותי, האם תהיה הנשיא הפלסטיני הבא?

צפו: ח"כ יעקב פרי מקבל שירות

אמריקה הנהדרת — המקום בו הרעל מכסה על הדבש

טיסה לסינגפור וראש ממשלה ערבי: מה רוצים הילדים שיצאים..

עוד בסוף השבוע | הקצה | עוד בסוף השבוע

סוף שבוע הקצה

תחת השמש

שבע עצות לחיים בעולם מידרדר

ומה אם לדור ה–y יש יותר מה ללמוד מהאדם הימי־ביניימי מאשר מההורים שלו?

06:00 29.06.2016

עפרי אילני | עקוב באתר | התראות במייל

שמור 20 510

ציור חודש אוקטובר של האחים דה־לימבורג עבור ספר השעות של הדוכס דה־ברי, ראשית המאה ה־15 צילום: R.G. Ojeda

1

הצצה לדירות ולפנטהאוזים המסקרנים בישראל

האדם הימי־ביניימי יודע שמרבית הדברים לא משתפרים. בשנות ה–60 וה–70 של המאה הקודמת, צעירים רבים בעולם האמינו שבקרוב תפרוץ מהפכה שתסחף את העולם מפריז ועד סין, ובעקבותיה תתבטל העבודה והחיים הממשיים יוחלפו במשחק או ביצירת אמנות. דור שלם האמין שהרגע הזה נמצא במרחק של כמה שנים לכל היותר. האמונה הזאת חלפה מהעולם. מאז שנות ה–80, כמעט אף אחד לא מאמין במהפכה או באוטופיה. אבל במשך כמה עשורים, רבים מאיתנו האמינו לפחות שהעולם שלנו בטוח ושהרווחה החומרית תשתפר במשך הזמן. כתחליף למהפכה, נאחזנו ביציבות. בעשור השני של המאה ה–21, צעירים בכל העולם לא יכולים להאמין גם ביציבות. העולם מתחמם ומתמלא בפליטים. משטרים דמוקרטיים מתערערים. ולא רק אוטופיות קומוניסטיות כבר ירדו מהפרק — אפילו הסדרים פרגמטיים כמו האיחוד האירופי מתבקעים במהירות.

הבלבול והתסכול שהמצב הזה גורם נובעים בין השאר מהנחת יסוד מודרנית שטבועה בנו: רעיון הקידמה. גם אם אנו מטילים בכך ספק פה ושם, רובנו מניחים שהעולם משתפר, צועד מברבריות לעידון. גם ברמה האישית, רובנו מאמינים במוטו "It gets better". אבל תפיסת העולם הזאת היא עניין חדש בסך הכל. בימי הביניים, אנשים ידעו שהגאולה תתממש רק במלכות שמים הנצחית, ולא בעמק הבכא הארצי. מבחינתם, כל שינוי משמעותו התנוונות.

אם מוותרים על המחשבה שדברים אמורים להשתפר, מגלים שאפשר לחיות גם בעולם שמצוי בהידרדרות, בעיקר אם היא לא מהירה מדי. המהות של המצב הימי־ביניימי היא השתרשות במצב דינמי. כשהאדם הימי־ביניימי נתקל ביותר מדי יציבות, הוא מתחיל להיות מודאג.

2

האדם הימי־ביניימי לא מבקש עצות מאנשים ששייכים לעידנים קודמים. הרבה נכתב בתקופה האחרונה על פער הדורות החדש ועל תנאי הקיום של בני דור ה–y. אבל לעתים קרובות, הטקסטים שכותבים בני הדור הצעיר המוזרם אל עולם העבודה נשמעים כמו ססן פסיכולוגי מול דור ההורים. במקרים אחדים, זהו מעין הסבר ארוך ומשכנע למדי ללמה הם עדיין מבקשים מההורים כסף, או לפחות סימפתיה וקופסאות עם אוכל מבושל. אבל מעבר לזה, אין שם תשובות של ממש לשאלה איך להתקיים בעולם. גרוע מכך: עצם הסיטואציה הזאת מאלצת את הצעירים לנסח את עולמם במושגים המוכרים לבני הדור הקודם, אף שלמעשה המושגים האלה לגמרי לא רלוונטיים לתקופה הנוכחית.

אביר מקבל חרב מקארל הגדול. כשמישהו אומר "אין לי פטרון", הוא רוצה שאתם תהיו הפטרון

לפיכך כדאי אולי להיצמד להמלצה שעולה בלא מעט טקסטים רלוונטיים מהשנים האחרונות, בעיקר מארצות הברית: אסור לבקש עצות מהבייבי בומרס. בתרמית הפירמידה שנקראת "עולם העבודה", הם נמצאים בעמדה אחרת לגמרי מכם ויש להם אינטרסים שונים לגמרי מאשר לצעירים, כמו שלמדנו במשאל העם בבריטניה למשל. גם כשכוונותיהם טובות, העצות שלהם בנויות לרוב על ההנחה שמה שהם עשו לפני 20 או 30 שנה יעבוד גם היום. וזו כמובן אשליה. זה כאילו שאדם בן המאה ה–20 ימליץ לבן המאה ה–14 לבלוע אנטיביוטיקה נגד דֶבֶר. אבל במאה ה–14 לא היתה אנטיביוטיקה. אגב, גם במאה ה–22 כנראה לא תהיה. ואולי עוד לפני זה.

3

האדם הימי־בינייימי יודע שהוא צריך למצוא לעצמו פטרון. המשטר הפיאודלי הימי־בינייימי מבוסס על קשרי פטרונות. השלב הראשון בכניסה לעולם הוא לפיכך מציאת פטרון. ההיסטוריון אהרן גורביץ מראה בספרו "תמונת העולם של אנשי ימי הביניים" כי חניכתו של הצעיר הימי־בינייימי היא חיפוש אחרי פטרון. כך גם אנחנו: כיוון שהמדינה הסירה מאיתנו אחריות, אין לנו ברירה אלא למצוא פטרון. לכל שחקן בר־קיימא בעולמנו יש פטרון. מי שאין לו פטרון לא שורד. הפטרון יכול להיות אבא, בוס, איל הימורים, מו"ל, פוליטיקאי או אפילו ממשלה זרה. אם אתם פוגשים מישהו והוא אומר לכם: "אין לי פטרון", כנראה הוא רוצה שאתם תהיו הפטרון שלו. האדם הימי־בינייימי יודע שמה שקובע את גורלו הוא בעיקר מאבקים בין אנשים חזקים ממנו.

מה עושים בשביל הפטרון? משרתים. "שירות וכפיפות", כותב גורביץ, "הם עונג לאדם הימי־בינייימי". אין טעם לצפות שהכפיפות תיגמר מתישהו. הסיכוי היחיד הוא שיפור בתנאים.

ציור חודש יוני של האחים דה-לימבורג עבור ספר השעות של הדוכס דה-ברי, ראשית המאה ה-15. מה עושים בשביל הפטרון? משרתים

צילום: R.G. Ojeda

עוד כתבות בנושא

- דור הסנדוויץ' שבין צ'אושסקו לסנאפצ'ט 23.03.2016
- אומברטו אקו: האיש שהתגעגע לימי הביניים וידע למה 24.02.2016
- אם הצלבנים יכולים, גם ביבי יכול 19.10.2015

4

האדם הימי־בינייימי יודע שלא צריך להגיד הכל. במאמרו הקלאסי "רדיפה ואמנות הכתיבה", טען הפילוסוף ליאו שטראוס כי פילוסופים ימי־בינייימיים כמו הרמב"ם ואלפראבי קידדו את דעותיהם האמיתיות ונמנעו מלבטא אותן בגלוי, מתוך חשש לרדיפה של השלטון והחברה. בהתאם לכך צריך לקרוא את כתביהם. התקופה שלנו מקדשת לכאורה את חופש הביטוי, אבל בכך מסתירה את אינספור הצורות שבהן כותבים מצונזרים ומוגבלים בדבריהם. אנחנו חוששים מהמפרסמים, מהטוקבקיסטים, מהמורה מבית הספר התיכון, מתנועת אם תרצו, מ–NSA או משיימינג בפייסבוק.

האדם הימי־בינייימי אינו יודע מהו חופש ביטוי, ואינו מעלה על דעתו להגיד "כל מה שהוא חושב". הוא רגיל לצנזר את עצמו. מי שאינו מצנזר מוכרז ככופר, ולא מומלץ להיות כופר. לא על כל דבר שחושבים צריך להכריז. את מה שנכתב צריך לפיכך לקרוא עם קמצוץ של מלח. האדם הימי־בינייימי יודע שהחיים תחת צנזורה הם אמנות כשלעצמה, ואולי האמנות הנעלה ביותר.

5

האדם הימי־בינייימי שומר על הפריבילגיות שלו. כמו יחסי הפטרונות והכפיפות, הפריבילגיות הן הבסיס לחברה הימי־בינייימית. לכל שדרה או קבוצה, ולעתים גם ליחידים, יש פריבילגיות שונות המוענקות לה: לאצולה, לכמורה, לעירוניים וגם ליהודים. אפילו לאיכרים היתה פריבילגיה — הזכות לחיות על האדמה של אדוניהם ולעבוד אותה, והזכות להגנה מצד האדון. לכן האדם הימי־בינייימי לועג לרעיון של "ויתור על פריבילגיות". האדם הימי־בינייימי יודע שפריבילגיות הן הדבר היחיד שיש לו.

6

האדם הימי־בינייימי לא מגזים בערך העבודה. בעולם המודרני, עבודה מעניקה משמעות לחיים האנושיים, וקובעת את מיקומו החברתי של האדם. בעולם הימי־בינייימי, העבודה זכתה להרבה פחות הערכה. מעמדות האצילים התהדרו בעצלנות הירואית ועסקו במלחמה ובשעשועים. הכנסייה ראתה בעבודה הכרח אחרי החטא הקדמון, אבל היא לא הבטיחה מקום בגן עדן. שאר האוכלוסייה עבדה כמובן, אבל זה לא הבטיח לה שום מוביליות חברתית. כך גם בימינו, כאשר נדרשות 146 משכורות לרכישת דירה ממוצעת. וזאת בהנחה שהבנקים לא יקרסו עד אז. לכן לא משתלם לעבוד קשה מדי. עדיף להתפלל שמשהו ישתנה.

7

האדם הימי־בינייימי לא חושב יותר מדי. הוא יודע: אין צורך לחשוב. אלוהים כבר חושב בשבילנו.

פייסבוק טוויטר גוגל פלוס

כתבות נוספות שעשויות לעניין אותך

Recommended by

מגזין

אמריקה הנהדרת — המקום בו הרעל מכסה על הדבש

TheMarker

רמי סדן העיד כי יש לו תואר שני בהרוארד בהצטיינות - על אף שמעולם לא למד בה

מגזין

מי אמר: "רון ארד יש רק אחד וזה כבוד גדול לעם ולמדינה!"?

דעות

אבו מאזן הרעיל את הבאר

תגובות

הוסיפו תגובה

מהאחרונה לראשונה

סגור את כל התגובות

17 **גורביץ'/ תמונת העולם של אנשי ימי הביניים - ספר יפהפה** (ל"ת)

צמצם | 30.06.2016 14:14

הגב לתגובה זו סגור

0 1

16 **כתבה מעולה**

זה גורם להרבה מהדברים שקורים כרגע להיראות באור אחר. יש לי הרגשה שזה יוכיח את עצמו. תודה

ארטיק קרטיב | 30.06.2016 06:07

הגב לתגובה זו סגור

0 1

15 **אהבתי. מצחיק ומעניין**

במיוחד "האדם הימי־בינייימי יודע שהחיים תחת צנזורה הם אמנות כשלעצמה, ואולי האמנות הנעלה ביותר". חזק ביותר. רפרנס לפרויד

איציק | 30.06.2016 00:26

0 1